

TALVISOTA KUHMOSSA

III/ 65 SOTAPÄIVÄKIRJA KUHMON RINTAMALTA

Alkuperäisestä sotapäiväkirjasta luettavaan muotoon muokannut

Matti Halonen 2013

III/JR 65 SOTAPÄIVÄKIRJA KUHMON RINTAMALTA

Siirto Suomussalmelta Kuhmon rintamalle.

- 22.1.1940 Rykmentistä on tullut tieto meidän pikaisesta siirtämisestä etelään päin, todennäköisesti Kuhmoon. Täydennystä on saatava etenkin hevosiin, valjaisiin sekä rekiin. Myös telttoja on saatava lisää, koska pataljoonalla on tällä hetkellä vain 20 kangasteltoa. Lisää jalkineita ja rukkasia myös tarvitaan. Havumajoissa asuminen on polttanut kengät ja turmellut muutenkin varusteet. Aseistus meillä on määrävahvuinen, onpa ”ryssiltä” otettuja pikakiväärejä aikalailla paljon ylimääräisiäkin. Kuormasto joutuu todennäköisesti siirtymään maantietä myöten noin 160 km.
- 23.1.1940 Hyvin nukutun yön jälkeen, tuli tavallista rauhallisempi päivä. Yöllä ulkosalla oli taas neljätkymmenettä astetta pakkasta. Heti aamupäivällä tuli kuusi vihollisen hävittäjää vierailulle jotka koukkivat sen kun ennättivät meidän mäkeämme. Aluksi meillä ei ollut kuin kaksi ilmatorjuntakonekivääriä asemassa. Aamuharjoitus oli näin pantu toimeen. Muu osa komppaniasta oli maastossa harjoittelemassa asemaanmenoa ja tulenavausta. Vähitellen saimme mäelle ja sen länsipuolelle aukealle tien suunnalle kaikki kuusi ilmatorjuntakonekivääriä aseisiin. Aamupäivän vihollisvierailu ei aiheuttanut minkäänlaisia vahinkoja. Kolme pommia hävittäjät upottivat leirin takaiseen suohon ja pyyhkivät konekivääritulella meitä, mutta tuloksetta. Parin teltan läpi kyllä ammuttiin ja huoltoteltan lyhty läpäistiin, mutta ei muita vahinkoja. Lentosää oli mitä otollisin, kirkas taivas ja auringon paistetta.
- 13.00 Kello 13 tienoilla tulivat punapyrstöt takaisin ja tanssi jatkui nyt kahta ripeämmin. Toistakymmentä pommia munivat nuo pahat, joko määrälle suolle tai aivan leirin liepeille. Erään ilmatorjuntakonekiväärin miehistön nokan alle, noin 15 metrin päähän, putosi neljä pommia, mutta syvä lumi vaimensi sirpalevaikutuksen niin hyvin että, ainoastaan syöttäjä haavoittui vain lievästi. Samaan konekivääriin sattui myös luoti, joka vei ampujalta käsikahvan, mutta säilytti miehen hengen. Hullummin kävi leirissä, missä eräs yhdeksännen komppanian mies haavoittui niin pahasti, että kuoli jonkin ajan kuluttua. Pantiin ilmatorjunta-aseet jatkuvaan valmiuteen, mutta tämän jälkeen ”ryssän” lentokoneet eivät enää näyttäytyneetkään. Koko päivä kunnostettiin rekiä ja valjaita sen kun ehdittiin. Rykmentin ”Koni-Kalle” piti hevostarkastuksen. Tarkastuksessa hevostilanne osoittautui paremmaksi kuin mitä voimme ajatellakaan. Nyt on komppanioilla kumminkin aika hyvät vetimet, ainoastaan pataljoonan kuormastosta puuttuu yhtä ja toista. Vielä jos antavat pari päivään, niin sitten olemme hyvässä lähtökunnossa.
- 24.1.1940 Tuli mainittua kahden päivän lähtövalmisteluista, se oli ennen aikaista. Yöllä klo 01.30 ilmoitettiin rykmentistä, että kuormasto lähetetään heti Kuhmonniemelle. Miehet, aseet, sukset, muonat, teltat ja kenttäkeittiöt kuljetetaan autoilla. Se oli aika karvas käsky keskellä yötä. Päivällä tapahtuneen pommituksen ansiosta yhteydet olivat poikki, eikä armeijakunnan käsky, joka annettiin jo illalla klo 15.00 aikaan, ollut perillä rykmentissä kuin vasta yöllä. Tasaista työtä tehden saimme viimeisetkin kuormat lähtemään klo 04.45. Silloin niillä oli ollut aikaa noin kaksi tuntia lähtövalmisteluihin käskyn saamisen jälkeen.

Vaikeinta oli saada pataljoonan suuri varasto mahtumaan mukaan, mutta saatiinhan se lopultakin kuormattua. Ensimmäiset olivat lähteneet jo klo 03.50 liikkeelle. Kysymys oli 80 ajoneuvosta.

06.30 Nyt istun kaikessa rauhassa ja kirjoitan muistiinpanojani radion soidessa ja muun telttakunnan nukkuessa. Lähdemme mahdollisesti tänä iltana pimeään tullen, mutta yhtä hyvin lähtö voi lykkääntyä huomiseksi.

Ei ehditty istua varsin kauan toimettona. Jo aamupäivällä tuli käsky, että pataljoona kuormataan klo 15.00 ja siirretään Kuhmoon. Osaksi kuorma-autoilla, osaksi busseilla on tarkoitus miehistö siirtää Kuhmoon Hyrynsalmen ja Sotkamon kautta, sekä toista reittiä Hyrynsalmen ja Moisiovaaran kautta.

Laskettiin, että kuljettamiseen tarvitaan 45 autoa.

7. komppanian miehistön kuljettamiseen kahdeksan autoa ja kaksi autoa ja tavaroita varten.

8.komppanian miehille kahdeksan autoa ja tavaroille kaksi autoa.

9.komppanian miehille kahdeksan autoa ja tavaroille kaksi autoa.

3.konekiväärikomppania, kahdeksan autoa miehille ja kolme autoa tavaroille. Esikunnalle tarvitaan neljä autoa.

Kuusi ensimmäistä autoa saapui lähtöpaikalle määräaikaan. Tuli ainoastaan pressuilla suojattuja kuorma-autoja miehistön kuljetukseen ja kuormaston tavaroille. Lähdettiin kolmessa eri osastossa. Yhdeksäs komppania lähti ensimmäisenä ja toinen pataljoona heti sen jälkeen. Kokonaan irti Likoharjusta päästiin aamulla klo 06.00 mennessä. Tohtori ja adjutantti olivat Hyrynsalmella klo 21.30.

Pojat pääsivät vähän jaloittelemaan sillä aikaa kun autoja tankattiin. Miehet eivät olleet vallan pahasti jäykistyneet, vaikka kuljetus olosuhteet eivät olleet parhaimpia. Jotkut ehtivät käydä kaupassakin vehnästä ostamassa, mikä oli elämys heille. Tohtori Barkman ja adjutantti vierailivat kenttäsairaalassa ja näkivät ilmielävät sairaanhoitajattaret. Elämys sekini. En ole runsaaseen kukauteen nähnyt naista kuin yhden kerran Karin osastossa kanttiinin pitäjän.

Kuhmon rintamalla

25.1.1940 01.30

Tulimme Kuhmon kirkonkylään hyvissä voimissa. Divisioonan esikunta oli määrännyt kuljetuksen purkamispaikaksi ja sijoituspaikaksi toistaiseksi kirkonkylän. Näin tehtiin. Pian tuli kuitenkin uusi korjauskäsky. Meidän oli asetettava JR 27:ltä vapautuviin tiloihin Hirvelän tienhaaran ja Kämäränkylän seuduille. Komppaniat hiihtivät enne aamun koittoa pois kirkonkylästä. Kirkonkylä on näköjään ollut vihollisen suosima lentopommitusmaali kuten Hyrynsalmi ja Sotkamokin, vaikka se oli kokonaan evakuoitu. Tavaratkin kuormattiin uudestaan autoihin ja ajettiin Kämärän kunnalliskodille.

Saimme verrattoman majoituspaikan, ei puutunut mitään. Ainoa varjopuoli on sen sijoituspaikka keskellä aukeaa. Täytyy huomenna olla erikoisen hiljaa luolassaan, ettei sattuisi ikävyyksiä. Pikkuinen lumisade oli eilen ja on tänäänkin auttanut meitä verrattomasti. Ei ole ollut vähäistäkään vihollisen lentotoimintaa havaittavissa.

26.1.1940

Olemme kuin karhut pesässään, ei minkäänlaista liikettä, mutta ei myöskään vihollisen lentotoimintaa.

Il pataljoona kokonaisuudessaan ja rykmentin esikunta on asettunut noin neljän kilometrin päähän Kuhmon lossilta olevaan tiilirakennukseen, vastavalmistuneeseen Kipinän kouluun.

- 14.00 Kaila A kävi selostamassa meille yleistilanteen tällä rintamaosuudella. On taas revohka tekeillä. JR 27 on päässyt hyvälle alulle katkaisussaan ”ryssien” huoltotien täältä itään päin. Pian se on tehty ja samanlaista työtä tulee jatkumaan jatkossakin viikkoja eteenpäin, aivan niin kuin Suomussalmellakin.
- Meille tulee tehtäväksi sitoa vihollinen rintamasuunnassa yhdellä komppaniialla ja loppu osan pataljoonasta on toimittava vasemmalla sivustalla partiointitehtävissä. Vaihto everstiluutnantti Ilomäen osaston kanssa suoritetaan yön aikana.
- Iltapäivällä tuli divisioonasta uusi ryhmittymiskäskey. Pataljoona siirretään huomenna klo 12.00 mennessä Jyrkänkoscalle, jossa suoritetaan miehityksen vaihto ErP. 14 kanssa. Pataljoonan komentaja, kapteeni Flink määräsi että, komppaniat siirtyvät hiihtämällä määränpähän. Pataljoonan on oltava lähtövalmiina 27.1.1940 klo 02.00.
- Vänrikki Hytönen johti latupartion iltapäivällä Häkkläniemen kautta Muroleen osaston asemapaikalle. Tavarat lähetettiin autoilla tai kuormasto osaston kuljetuksella, joka on tulossa Suomussalmelta Kuhmon kirkonkylään.
- 27.1.1940 07.00 Pataljoona on suorittanut miehistönsiirron. Asemat ovat puoleen päivään mennessä miehitetty ja niistä on vaihdettu miehistö III/JR 25 kanssa.
- Päivä oli kirkas, joten lentosää oli myös vihollisen lentokoneille suotuisa. Pommikoneet lensivät linjoilla melkein koko päivän, mutta munimatta. Kuhmon kirkonkylä sitä vastoin oli maalitauluna pommituksille. Yksi lentokone ammuttiin alas kivääritulella.
- Myöhään illalla tuli divisioonan esikunnan käskey. Pataljoonan oli otettava vastaan miehitys 7.komppanian vasemmalla siivellä Ojalassa, Liimatanvaarassa, Tervavaarassa ja Ylä-Jyrkässä. Tällä tavalla koko III/JR 25 vapautettiin etenemään sen tavoitteeksi asetetulle Hotakka – Kuivala tasalle, missä sen oli miehittettävä Ylä-Hotakan mahdollisesti vihollisista vapaat asemat.
- 28.1.1940 8.komppania miehitti asemansa yöllä klo 02.00 mennessä.
- 02.00 III/JR 25, pataljoona Salomies ryhmittyi Hotakkaan etenemistä varten. Eteneminen Hotakkaan ei kylläkään päässyt alkamaan määrättyllä kellomäärällä, mutta kuitenkin Leppilän kohdalla oltiin jo klo 10.00 mennessä. Sitten alkoi tulla hälyttäviä tietoja edestä, jotka vaativat meidän väliin tuolamme.
- 10.30 Osa kapteeni Salomiehen pataljoonasta oli saanut vastaansa tulta oikealta sivustalta ja oli tästä häkeltynyt siinä määrin, että yksiköt hajaantuivat maastoon oman onnensa nojaan. Täydentävät tiedot kertoivat että, noin kaksi joukkuetta käsittävä vihollisjoukko oli tehnyt iskun ja että kaksi komppanian päällikköä oli kaatunut. Mieshukka muutoin oli ollut mitätön. Tämä tieto oli jo vakavaa laatua.
- Everstiluutnantti Ilomäki oli aamuyöstä komentotelttamme vieraana ja johti koko päivän ajan operaatiota täältä käsin. Vänrikit Pyrrö, Wingvist ja Hujanen sekä alikersantti Piippo hiihtivät tapahtumapaikalle missä heidän taistelupartionsa kohtasivat päävastarintaan päin parveilevat miehet ja veivät heitä Ylä-Hotakkaan kapteeni Salomiehen puolustusasemiin.

- 20.00 Salomiehen pataljoona, III/JR 25, oli taas jokseenkin koossa. Oma pataljoonamme oli tämän aikana asemissaan pääpuolustuslinjalla.
- 29.1.1940 Tänään suljettiin "apaja" täydellisesti. Rintamavarmistus on pätevä. Vasemmalla sivustalla on JR 27 katkaissut Saunajärven maantien Kälkäsenjärven kohdalta ja työntänyt osastoja länteen ja itään. Erillinen pataljoona 14 on Nivalasta työntynyt Luvelahteen ja sitoo Saunajärvellä olevia "ryssän" joukkoja. Lännestä päin on kaksi pataljoonaa Saunajärven suuntaan, jotka ottavat Saunajärvellä olevan hiihtopataljoonan toiselta puolelta. Paikassa on myös vihollisen huolto-osia. Rengas on kiristynyt ja nyt alkaa "ryssän" näännyttäminen. Parin viikon kuluttua pitäisi jutun olla selvä. On tullut käsky pitää vihollinen alituisesti hereillä partiotoiminnalla.
- Eilen ja tänään on vihollisen lentotoiminta ollut tavattoman vilkasta. Kuhmon kirkonkylää pommitettiin tuon tuosta ja laskettiin, että eilen olisi 1000 palopommia pudotettu Kuhmon keskustajamaan. Yöllä näkyivät tulipalot kirkonkylästä ja taivaanranta oli täältä pohjoiseen vallan punainen. Tänään pommittaminen jatkui ja Kuhmosta on suurin piirtein vain Suojeluskuntatalo ja kirkko jäljellä.
- Winqvist ja Piippo kävivät vahvoilla partioilla (2+18) Hotakan länsipuolisessa maastossa ja etenivät aina Rastin tienhaaraan saakka. Eivät tavanneet vihollisia ennen kuin vasta kansakoulurakennuksen kohdalla, missä vihollinen oli asemissa ja avasi tulen, tuleen ei vastattu. Kankivaara on vihollisen vahvasti miehittäjä.
- 30.1.1940 Tänä päivänä ei erikoisempaa. Ilma oli lumiusvainen ja pilvet matalalla, josta johtuen ei ollut myöskään vihollisen lentotoimintaa. Saartorengas vihollisen ympärillä vain kiristyy. Maantie itään on taas uudesta kohdasta katkaistu Klemetissä. Erillinen pataljoona 14:sta on kohdannut vahvaa vastarintaa omalla lohkollaan Luvelahdessa. Olivat kaataneet parisataa "ryssää", mutta itsekin menettäneet kolmattakymmenettä miestä kaatuneina ja haavoittuneina. Kahta meidän Ylä-Jyrkässä ollutta varustelumiestä on ammuttu. Kolme miehen vihollispartio oli työssä. Toinen haavoittuneista oli haavoittunut pahasti päähän.
- 31.1.1940 Yhtä epäedullinen sää lentotoiminnalle kuin edellisinäkin päivinä. Muuten sää oli lauhaa ja lumista. Winqvist ja Piippo kävivät vahvistetulla kevyellä osastolla (Esikuntakomppaniasta) Kankivaaran eteläpuolella. Hiipivät aivan vihollisen asemien eteen ja Piippo ryömi piikkilankaesteiden heidän asemiinsa ja tuhosi kasapanoksella, missä oli seitsemän varsikäsikranaattia, suuren miehistökorsun. "Lihaa"! Muuten ei erikoista. Winqvist ja Piippo jatkavat harjoituksiaan tulevana yönä.
- 1.2.1940 Menestyksellisesti jatkoivatkin, vaikka eivät yöllä, sillä yöllä oli liian pimeää. Mutta aamupäivällä sissimme lähtivät metsästysmatkoilleen Aholan ja Kuivalan seuduille. Pääsivät vihollisen kanssa kosketukseen, ja häiritsivät annetun ohjeen mukaisesti.
7. ja 8 komppania otettiin pois asemistaan ja siirrettiin kokonaan toiselle suunnalle. Komppaniat irrotettiin asemistaan klo 15.00 mennessä, tilalle tuli liikennekomppania, joka vaihtoi seitsemännen komppanian, sekä jalkaväkipatteri, joka otti kahdeksannen komppanian asemat.

Meidän komppanioiden sijoituspaikoista ei vielä tiedetä mitään. Pataljoonalla paikka on täällä enää vain konekiväärikompanialla, joka miehittää vanhat asemansa, samoin tekee myös esikuntakomppania.

Tilanne saartoreinkaassa ei ole paljoakaan muuttanut. Rengas on vain kiristynyt. JR 27 on Saunajärven maastossa tuhonnut siperialaisen hiihtopataljoonan jolta on muun muassa otanut 100 puoliautomaattikivääriä sotasäiliiksi.

Erillinen pataljoona 14 on ollut kovassa tappelussa Luvelahdessa ja hävittänyt neljä hyökkäysvaunua. Omia miestappioita lienee jonkin verran.

Pilvet olivat matalalla. Vihollisella ei ollut lentotoimintaa. Oma lentokone pudotti aamulla vihollisen linjojen taakse 50 000 eri lentolehtistä, minkä lisäksi propaganda-auto kovaäänisineen kertoi ”ryssille” totuuksia Hotakasta.

2.2.1940

Ei erikoisempaa. Monin paikoin vihollisen antautumisia, monin paikoin viholliset käyvät epätoivoista taistelua. Panemme kaikki voimat tuleen säilyttääksemme saartorenkkaan eheänä. ”Ryssä” on jo ollut viisi päivää ilman ruokaa.

Kaksi vihollisen pommikonetta ja kolme tiedustelukonetta laskeutui Rastinjärven jäälle. Ehkä ne ovat tuoneet ampumatarvikkeita ja elintarvikkeita. Winqvistin partio, joka on ollut jatkuvasti liikkeellä, oli havainnut tämän.

Hyvä lentosää, mutta ei vihollisen lentotoimintaa. Illalla pakkasta – 22 astetta, kirkasta, ehkä huomenna munivat taas ilmalinnut.

3.2.1940

Tänään oli lentotoimintaa aivan tarpeeksi. Ei voinut valittaa Molotovin lintujen aktiivisuutta. Kasarmialueelle pudotettiin lukuisia pommeja, kuten myös meidän etulinjaamme. Suurempaa tuhoa ja hävitystä ne eivät kuitenkaan saaneet aikaan.

Pakkasta on noin 20 astetta. Se pehmittää ”iivanoita”, vaikka koskee se kyllä meidänkin miehiä. On kuitenkin saatu teltat jokaiselle erilliselle osastolle, ne ovat niille tarpeen.

Huttusen 40 miehinen porukka, on siirtynyt Kaatiaisesta Kiviahoon ja Kuokkanen on Jaurasta siirtynyt Petäjälammelle 30 miehen kanssa. Petäjälammelle määrättiin lisäksi pari joukkuetta kapteeni Salomiehen pataljoonasta. Piippo on siellä joukkueenjohtajana. Muutoin ei mitään uutta.

4.2.1940

Vilkas lentotoiminta jatkuu. Sää on siihen yhtä otollinen kuin eilen. Pakkanen on pysynyt ennallaan.

Vihollinen on alkanut täydentää a-, ja e-, tarvikkeita ilmasta käsin. Vihollisen radioliikenteestä on siepattu hätätilanneilmoituksia, joissa pyydetään heitä väliin tulemaan.

meidän puristuksemme jatkuu sillä aikaa. Hiljaa on ”Molotohvi”. Jonkin verran on liikehtinyt itään päin Klemetissä, mutta ne on löyty verisesti takaisin.

”Ryssän” hiihtopataljoona on ollut tulossa apuun, mutta jostakin käsittämättömästä syystä ne ovat alkaneet tapella keskenään ja sillä tapaa lyöneet itsensä hajalle. Eivät kuitenkaan kokonaan ilman meidän väliintuloa! Tuntuu olevan paniikki joka taholla.

5.2.1940

Ruonebergin päivää vietettiin kaikessa hiljaisuudessa antamalla pari sakkia säilykkeitä, mitkä vihollisen lentäjät olivat tarkoittaneet omilleen.

Samalla todettiin että, ”ryssän” kolme hävittäjää ja kaksi pommittajaa kylvi kuolemaa ja hävitystä omien linjojensa yli. Vihollisen radiosta sipattiin ilmoitus kohtalokkaasta suomalaisten pommituksesta, mutta todistettavasti tänään ei ole liikkunut yhtään suomalaista lentokonetta vihollisen asemien yläpuolella.

Vangiksi joutuneiden vihollissotilaiden kertoman mukaan he odottavat vain kuolemaa, mutta näyttää siltä, että se myötävaikuttaisi itsemurhiin.

6.2.1940

Ei lentotoimintaa, hiljainen lumisadepäivä.

Nostimme joulukuun kuukausipalkat, 1750 markkaa viheliäälle vänrikille, se oli päivän merkittävin tapahtuma. Kun tähän vielä päivärahaa 30 markkaa/päivä, niin eihän tämä mitenkään huonopalkkainen työpaikka ole. Haapanen nosti kuin nostikin noin 500 000 markkaa pataljoonan laskuun.

Päivän aikana vierailtiin oman pataljoonan huoltoportaassa, missä herkuteltiin Nurmisen vehnällä ja kalakeitolla.

Pataljoonan komentaja kävi illan ja yön aikana rykmentin komentopaikalla Kiekinkosken Rajavaarassa, sai kai siellä yhtä ja toista asiaa selvitettyksi.

Petäjälammella sattui taas hermostuneiden ja varomattomien hevosmiesten ja tykkimiesten välinen yhteenotto. Onneksi ei jäänyt tantereelle muuta kuin yksi kuollut hevonen.

7.2.1940

Päivä kului hiljaisuuden merkeissä. Taivas oli pilvessä ja taivaalta satoi lunta hiljalleen. Mistään ei kuulunut erikoisempaa.

Iltapäivällä tuli divisioonasta uusi ryhmittymiskäskey. Meille se vaikutti sen, että esikunta, esikuntakomppania ja konekiväärikomppanian toimitusjoukkue määrättiin siirtymään Kälkäsen kautta (JR 27) Löytövaaraan. Siirto tapahtui klo 24.00. Koko pataljoonasta on Hotakan seuduilla siis enää vain yksi konekiväärirykkö, joka on Norrin joukkue.

8.2.1940

Aamupäivän kuluessa saavuimme Löytövaaraan. Täällä on I, II ja III pataljoonista joitakin yksiköitä, jotka ovat järjestäneet asiat täällä tähän saakka. Saunajärven tie on katkaistu ja suurin osa lähimaastosta on pudistettu vihollisista. Painostusta jatketaan edelleen idän suuntaan kohti Riihivaaraa, mihin valtatie päättyy ja mistä ”ryssien” oma huoltotie alkaa.

Täällä on ainakin 4, 5, 7 ja 9.komppania, sekä erilliset osastot LK:sta, 1.KK:sta, 2.KK:sta ja 3.KK:sta. Täytyy saada eri osastot jonkinlaiseen järjestykseen komentosuhteissa. Täällä on majuri Hyvärinen ja kapteeni Arponen, jotka kumpikin vastaavat ”huushollistaan”, miten sitä ei taida kukaan tietää.

Päivän ja illan kuluessa saimme kaikki elimemme tänne ja heille tyydyttävät majoitustilat.

9.2.1940

Pataljoonamme komentajalle, kapteeni Flinkille, alistettiin rykmentin 4, 5 ja 7.komppania. Samalla osastolle annettiin käsky, jonka mukaan hänen on hyökättävä Kuusijoen koillispuolitse Riihivaaraan ja otettava Riihivaara haltuun.

Samanaikaisesti kapteeni Arposen tuli osastoinen miehittää Kuusijokilinja. Tehtävää varten hänelle alistettiin joukkue 9.komppaniasta ja kaksi joukkuetta kapteeni Hornborgin komppaniasta, joukkue kranaatinheitinkomppaniasta ja yksi panssarintorjuntatykki.

Emme päässeet ylittämään tietä Riihivaaraan, mutta Kuusijokilinja miehitetiin. Arposen osasto jäi yöksi Kuusijokilinjalle. Flinkin osasto palasi takaisin majoituspaikalle.

Flinkin osasto oli päivällä kovassa tulitaistelussa vihollisen kanssa maantien tuntumassa. Seitsemänneistä komppaniasta kaatui yksi mies ja kolme miestä haavoittui. Vihollisen asemia vastaan tien toisella ei ollut paljon tehtävissä.

13.2.1940

Aika rauhallinen päivä. Ei mitään liikettä ennen puolta päivää.

12.00

Vihollinen alkoi päästää tykistö-, ja kranaatinheitintulta ja hetken kuluttua koko meidän linjaamme tulitettiin. Vihollisen painostus kohdistui vasemmalle sivustalle, mutta se tyrehtyi alkuunsa. Vielä klo 19.00 tuli tykistökeskitys, jossa muun muassa pataljoonan taistelulähettialiupeeri Laukkanen haavoittui vaikeasti. Luutnantti Järvinen selvisi samasta tilanteesta pelkällä säikähdyksellä.

Vaikka pakkasta oli aamulla – 33 astetta, konetuliaseemme ovat toimineet sitä huolimatta hyvin. Miehet paleltuvat asemissaan. 55 miestä on tänään vastaanotolla. Kolmen päivän tappeluitten tulos on: 9 kaatunutta ja 50 haavoittunutta.

14.2.1940

Pakkanen kiristyi yöllä, lähenteli jo – 40:ntä. Yöllä ei mitään muuta erikoista. Vähänlaista tykistöntulta. Pioneerit rakensivat kompastusesteitä klo 03.00 alkaen.

Kova vihollisen srpnelli tuli päivällä. Meidän leirisavumme nousivat suoraan ylöspäin ja antoivat hyvät tähystämismahdollisuudet vihollisille. Ei kuitenkaan suurempia menetyksiä, vain yksi haavoittuminen.

Ei vielääkään tie yhteyttä Kälkäsestä Rajavaaraan. Vihollisen hiihtopataljoona, joka oli lyönyt itsensä läpi Kesselin ja Kälkäsen alueella, oli vielä selvittämättä. Illalla ilmoitettiin, että ”revohka” siellä on lauennut ja tie on vapaa vihollisista.

Korsuja on rakennettu ja kaikki turha tavara on evakuoitu pois, myös kuormasto on siirretty pois leirialueelta. Nyt voimme viivyttää vetäytyä Löytövaaraan jos tilanne sitä vaatii.

Muuten oli harvinaisen hiljainen päivä. Iltapäivällä ei kuulunut laukaustakaan. Eilen päivällä tuli noin 750 tykinammusta asemeimme kuuden tunnin aikana.

15.2.1940

Ei erikoisempaa. Pakkanen lauhtuu. Ei tullut vallan paljonkaan paleltumisia pakkasjakson aikana. Miehet kestivät. Tykistöntulta kolme eri kertaa, yhteensä noin 500 laukausta. Kolme miestä haavoittui sirpaleista.

Majuri Hyvärinen kävi meillä tänään. Suunnitteli uutta pääpuolustuslinjaa, joka olisi Isompi ja parempi. Vihollisen hiihtopataljoonat on tuhottu.

16.2.1940

Uusi päävastarinta asema Kuusijoelle on työn alla. Korsuja tehdään.

Ei muuta erikoisempaa, tavanomaista vihollisen tykistön tulta. Ei yleistä ”ryssän” liikehdintää meille päin.

Omat tappiot olivat kaksi lievästi haavoittunutta.

17.2.1940

Kovin tykistökeskitys minkä vaikutuksen alla me tähän mennessä olemme olleet. Vihollinen tulitti tykeillä aamusta klo 07.00 iltaan klo 18.00 saakka taukoamatta. Korsut eivät ole vielä valmiit. Haavoittumisia tuli kolmattakymmentä.

8.komppania tuli päivän kuluessa (Hulkonniemeltä?) meille juuri sopivasti avuksi, kun pahimmat vihollisen läpimuroyrytykset alkoivat. Luutnantti Volasen komppaniasta tuli joukkue myös apuun. Lisävoimia saatiin myös Vierimaan osastolta. Tämä kaikki kävi meille välttämättömäksi, sen jälkeen kun II pataljoona kokonaisuudessaan irrotettiin omalta lohkoltaan meidän vasemmalta sivustalta, joka välittömästi oli miehittettävä oman linjamme miehistöllä. Päivä kesti loppuun. Kovasti alkavat miehet kaivata lepoa. Laskettiin tänään että vihollinen ampui tykeillä 240 laukausta 40 minuutin aikana.

18.2.1940

Kirjoitan nämä päiväkirjamerkinnot 20.2.1940 klo 12.00, koska tapahtumat ovat estäneet tarttumasta sotapäiväkirjaan, jos tätä nyt siksi voi sanoa.

III pataljoona oli näinä päivinä kovimmassa puristuksessa kuin missä se tähän mennessä oli ollut tai kokenut. 18.2 päivän aamuna alkoi vihollisen tykistön tulivalmistelu jo klo 06.00 tienoilla ja sitä jatkui koko päivän. Vihollisen kivääri ja konekivääriä suorittama painostus oli aika ajoitin hyvin voimakasta. Kolme eri kertaa vihollinen yritti murtautua läpi, siinä kuitenkin onnistumatta. Ilmoitettiin vihollisen saarrostopuistuksista vasemmalta ja oikealta, mutta ne eivät olleet sen kummempia. Kylmän kenttävartiota vastaan tehty hyökkäys tyrehtyi siihen. Vänrikki Winqvist ja luutnantti Volanen järjestivät asian.

Oikealta sivustalta tuli lännen suunnasta 100 miehen vihollisporukka, joka luultavasti oli purkautunut Loson motista. Se oli löytänyt reittinsä suuren tien ja meidän huoltotiemme väliin. Oli kova työ saada "ryssä" sieltä pois illan ja yön aikana. Kiitos vänrikki Pyrrön uutteran työn, se onnistui.

Samalla jatkui painostus Kuusijokilinjaa vastaan, mutta se kesti. Kapteeni Flink murtui aamuyöllä ja hänet täytyi evakuoida Löytövaaraan ja sieltä edelleen taaksepäin hoitoa saamaan.

Aikaisemmin oli turhaan pyydetty vaihtoa. Miehet olivat miltei sekapäisiä unen puutteesta. Oli kymmenen päivää kestänyt samalla linjalla ja nyt alkoi tuntua tosi vaikealta. Yhteensä 60 miestä evakuoitiin.

19.2.1940

Painostus jatkui lakkaamatta. Tykistötuli oli kiivasta. Laskettiin, että vihollinen ampui päivän aikana parituhatta laukausta. Yhteensä 70 miestä evakuoitiin. vaihto tuli lopultakin. II pataljoona tuli asemeemme. Silloin olimme jo kaikki irrottautuneet valvontalinjalta ja miehittäneet pääpuolustuslinjan. Komento-, ja JsP:n teltat saivat osumia. Ainoastaan konekiväärikomppanialla on korsut. Meillä on ollut noin 100 pioneeria, mutta hyvin vähän he ovat voineet tehdä asemissa, koska heitä on täytynyt käyttää taistelutehtäviin.

7. ja 8. komppania on miehittänyt Löytövaaran ja 9.komppania on reservissä. Kolme konekivääriä on vielä Kuusijoella.

7.komppanian taisteluvahvuus on 57 miestä ja 9:n 41 miestä. Vänrikki Sorsa on kaatunut, vänrikki Hagström haavoittunut ja luutnantti Järvinen on saanut hermorumahduksen.

20.2.1940

Lepoa. Vilkas käynti JsP:llä. Kapteeni Hirvonen määrättiin pataljoonan komentajaksi. Luutnantti Järvinen ja vänrikki Lahti lähetettiin sairaalaan lepäämään.

21.2.1940

Lumisade, josta johtuen ei ollut vihollisen lentotoimintaa.

Nyt on Löytövaarakin vihollisen tykistötulen alla. Omat tappiot olivat kaksi kaatunutta ja viisi haavoittunutta. Koko tulilinjalta kaivaudutaan.

7.komppanian taisteluvahvuus on 31, ja 9.komppanian 30.

Tilanne on rauhallinen Kuusijokilinjalla. Kapteeni Lassilan sivustayritys Vasamalta ei onnistunut.

- 22.2.1940 Yhä levättiin. Täydennyksenä saatiin 30 miestä.
- 23.2.1940 Siirryttiin alas Kuusijoelle vahvistamaan II pataljoonaa. Siirtyminen aloitettiin klo 21.00 ja se oli loppuun suoritettu aamulla klo 02.00 mennessä. 7.komppania miehitti oikean sivustan, 9.komppania keskustan ja 8:s varmisti vasemman. Vihollinen häiritsi vaihtoa jonkin verran tykistötulella. Kuusijoella oli korsumajoitus.
- Yöllä vaihdettiin taas pataljoonan komentajaa. Kapteeni Hirvonen siirtyi pois kuumesairaana ja majuri Kahva tuli hänen tilalleen.
- 24.2.1940 Peräti rauhallinen päivä. Ei ”ryssän” liikehtimisiä, ei edes lentotoimintaa. Harvoin on näin äänetöntä etulinjassa.
- 25.2.1940 Levotonta. Vihollinen jatkoi yöllistä tykistötultaan koko päivän. Kova keskitys tuli aseisiin ja takamaastoon. Klo 14.30 aikaan vihollisen painostus kohdistui oikealle siivelle, muuta se torjuttiin.
- Omat tappiot 7.komppanian alueella olivat kolme kaatunutta ja seitsemän haavoittunutta. Eilen päivällä täydennysmiesten mukana tullut vänrikki Saaren kaatui rintamalinjan oikealla siivellä. Täydennyksenä saatiin 80 vanhempaa miestä.
- 18.00 Vihollisen painostus ja tykistötuli lakkasi.
- 26.2.1940 Vihollisella vilkas lentotoiminta. Pitivät etenkin Löytövaaraa ja Kälkästä tulen alla. Pitkäpiippuiset olivat myös äänessä.
- Täällä Kuusijoella klo 12.00 vihollinen aloitti tykistökeskityksen jota klo 14.00 seurasi jalkaväen hyökkäys maantien suunnassa heikkona. Vihollinen suorittaa partiointia vasemmalla ja oikealla siivellä. Kapteeni Lassilan pataljoona on Silmälammen kohdalla, missä ovat miehittäneet Kylmäjärven kenttävartion. Nyt alkavat sivustavarmistukset olla tyydyttävässä kunnossa.
- 27.2.1940 Lunta, ei vihollisen lentoja. Losossa pehmitetään ”korsuryssiä”. Meille vihollinen ampuu normaalia tykistötultaan, muuten on oikeastaan aikalailla hiljaista. Saaren loholla oli pientä partiokärhämää.
- 28.2.1940 Hiljaista. Ei yhtään kaatunutta, eikä haavoittunutta. Losossa jatkuu korsukylän valtaustyö.
- 29.2.1940 Kirkas lentosää. Klo 07.00 alkoi vihollisen koko tykistö pauhata tulta aseimiimme ja sitten taas seuraava yö oli rauhallinen. Tykistötulta kesti aina klo 12.00 saakka. Tulituksen aikana vihollinen ampui noin 3000 laukausta. Jalkaväet törmäsivät 7.komppania loholla. Vihollinen piti yhteen aikaan meidän kahta konekivääriä hallussaan. Kun ilta tuli, aseet olivat taas meidän hallussamme.
- 7.komppanian loholla on arveluttavaa vanhojen miesten lukumääräinen kuluminen, siellä se on alle 10. Muut miehet ovat kokonaan kokemattomia. Saimme puolenpäivän aikaan 21 miehen joukkueen kuudennesta komppaniasta Löytövaarasta. Se auttoi jonkin verran. Suuri mieshukka. Omat tappiot

ovat noin 70 haavoittunutta ja 20 kaatunutta. Kaikkia ei ole saatu vielä evakuoitua. Vänrikit Uronen ja Vierimaa haavoittuivat.

Klo 18.00 taukosi vihollisen tuli ja ”ryssät” vetäytyivät lepoon. Klo 22.00 aikaan saimme 23 miestä Lassilan pataljoonasta avuksi.

1.3.1940

Verraten rauhallisen yön jälkeen tykistötuli alkoi kuten eilenkin klo 07.10. Heikonlaisesta alusta se kehittyi tunti tunnilta ja klo 09.00 se oli oikeata rumputulua. Joidenkin havaintojen ja laskujen mukaan se oli 80 laukausta minuutissa. Tämä tiivistetty tuli kesti puoli tuntia ja sen päälle seurasi jonkinlainen hiljaisuus. Tykistökeskitystä seurasi jalkaväen hyökkäys joka torjuttiin. Sen jälkeen tykistötuli jatkui sitten koko päivän aamuisesta vähän vaimeampana klo 18.00 saakka. Tykistötulen kranaatit kuluttivat rankasti puolustuslinjamme miehitystä ja yhteen aikaan tuntui siltä että, meidän linjamme murtuisivat kauttaaltaan tai ainakin oikealta seitsemännestä kompanian lohkolta. Menetettiin oikealla loholla kaksi konekivääriä, mutta läpimurto saatiin siellä kuitenkin paikatuksi.

”Humaukselta” pyydettiin apua ja sieltä tulikin 64 miehen osasto luutnantti Haukion johtamana. Heidät määrättiin heti vaihtamaan 7.kompanian miehitystä.

Linjamme oli suurin piirtein vielä meillä. Divisioonan käsky on, että se pidetään hinnalla millä tahansa.

Majuri Kahva vaihtoi yöllä kapteeni Kuistion komentajan paikalta. Vänrikki Viro panssarintorjuntaosastosta kaatui. Vänrikki Setälä ja Halme haavoittuivat. 70 haavoittunutta miestä evakuoitiin. Kaatuneiden kokonaismäärästä ei ole vielä tietoa. On madotonta saada kaikkia ruumiita pois tulen alta.

2.3.1940

Verraten rauhallinen päivä. Vihollinen lensi vähän. Vihollinen täydensi ammusvarastojaan.

Luutnantti Haukion osasto hivuttautui päivän kuluessa maantien suunnassa vanhoihin asemeimme. Konekivääripesäkkeet ja panssarintorjuntatykki on taas meillä.

3.3.1940

Rauhallinen päivän alku. Tuntui siltä että, tämä sunnuntai olisi antanut vähän lepoa. Niin ei kuitenkaan käynyt, vaan vihollisen tykistö alkoi aamupäivällä vähitellen kiristää tahtiaan ja pian meillä oli toissapäiväisen kaltainen rumputulua päämme päällä. Vähin erin kiihtyi myös jalkaväen painostus, jonka vuoksi heitimme koko reservin tuleen. Klo 15.00 pyysimme apua ”Humaukselta”. Vasemmalla siivellä ei kestänyt. Huoltotien suunnalla linja rupesi vuotamaan, minkä vuoksi lopulta annettiin vetäytymiskäsky. Silloin vihollinen oli jo komentokorsumme takapuolella. Saaren loholla ei ollut mitään hätää. Winqvist jäi suurin piirtein paikoilleen.

Vetäytyminen tapahtui hyvässä järjestyksessä, joskaan sidontapaikalta ei saatu evakuoitua kaikkia haavoittuneita.

II pataljoona oli miehittänyt Löytövaaran. III pataljoona, toisen rippeet ...

Päiväkirjan sivut puuttuvat ... Pataljoona siirrettiin runsaasti tappiota kärsineenä Löytövaaran etulinjasta korsualueen vartiointitehtävään Saunajärven Kannakselle.

11.3.1940

Luutnantti Järvinen ja vänrikki Hagström palasivat lomalta. Eilisestä ”ryssän” partiosta kuultiin vielä ilmoituksissa. On silti vielä niin etäällä, ettei se anna aihetta meille toimia.

12.3.1940

Yöllä oli vilkkaampi vihollisen lentotoiminta, yksi mies haavoittui. Kaikki ovat

nyt korusmajoituksessa. "Korsuryssät" ovat muuten kokonaan passiivisia.

- 13.3.1940
- Aamulla klo 04.00 alkoi kiivas tulitus korsualueelta ja samalla vilkastui myös vihollisen lentotoiminta. Tämä ei tietenkään saanut mitään erikoista aikaan, mutta oudolta se tuntui, koska kaikki aktiivisuus tähän asti, on täällä Kannaksella ollut meillä.
- 09.30
- Soitettiin "Ansasta" ja ilmoitettiin vihollisuuksien lopettamisesta klo 11.00. Käskyt tästä lähetettiin heti eteenpäin. Vielä 15 minuuttia ennen klo 11.00 lentokoneet mielenosoituksellisesti papattivat konekivääreillään ja laivuemuodostelmissa lensivät yläpuolellemme. Klo 10.55 kaikki lentotoiminta loppui.
- 11.00
- Kaikki oli hiljaista meidän lohkollla. Löytövaaran suunnasta kuului vielä tykin jyskettä ja konekiväärien ääniä.
- 11.05
- Kaikkiolla oli hiljaista.
- 14.00
- Venäläiset neuvottelijat, valkoisilla lipuilla varustettuna, marssivat tukikohdansa eteen ja halusivat päästä komentajamme puheille.
- 16.00 -16.15
- Välisenä aikana vihollisen vanhempi luutnantti tulkin varassa ja meidän komentajamme kapteeni Kuistio seuranaan adjutantti ja tulkki kohtasivat toisensa asemien välisessä maastossa.
- Venäläisten taholta vaadittiin meidän vetäytymistä yhden kilometrin päähän taaksepäin nykyisistä asemistamme. Emme voineet suostua tähän, koska divisioonasta ei ollut tämmöistä käskyä meille tullut. Sovittiin "status quosta", mitä meidän mottiin tulee, kunnes lähempiä määräyksiä asiasta saadaan. Mitään parveilemista ei suvaita puoleen eikä toiseen.
- Divisioonan esikunta antoi myöhemmin käskyn siirtymisestä kilometrin päähän linjoilta. Siitä sovittiin myöhemmin illalla.
- 14.3.1940 03.25
- Suomenneuvotteluissa voimme ilmoittaa tästä myös venäläisille.
- Äärettömän vilkas lentoliikenne Saunajärven jäällä, josta "ryssät" evakuoivat haavoittuneita ja sairaita. 100 hevosta käsittävä kolonna vetäytyi tietä myöten rajalle päin ja liikenne vilkastui vähitellen vielä entisestään.
- 15.3.1940 15.30
- Poistettiin miehitys Jumista ja Saunasaaresta. Lähetettiin puhdistuspartiot Luvelahden suuntaan, koska maantietä ei vielä silloin oltu puhdistettu miinoista. "Ryssät" ilmoittivat kumminkin että, he itse tästä alkaen suorittavat ne työt ja ettei heille ole ollut mitään haittaa miinoista.
- 16 -17.3.1940
- Maantie oli täynnä vihollisen rivistöjä ja autokolonia. Miehet olivat hyvinvoivan näköisiä, mutta hevoset olivat sitä vastoin tavattoman kulmikkaita.
- 18.3.1940
- Ei mitään liikettä maantiellä. Tuntuu siltä, että motit olisivat tyhjentyneet.
- Kello 19.15 mennessä oli Niskan kautta mennyt itään päin "ryssiä" seuraavasti: Miehiä 9030, autoja 170, hevosia 631, hyökkäysvaunuja 21, tykkejä 25, itekonekiväärejä 15, traktoreita 4 ja kenttäkeittiöitä 52. Luvut ovat tietenkin vain osapuilleen otettuja.

- 19.3.1940 Tarkastimme mottimme. Mitään ei ollut jätetty. Kaikki oli poltettu tai räjäytetty. Vihollisen asemat olivat hyviä, mutta ei erikoisen vahvasti rakennettuja.
- Rykmentistä tuli siirtymiskäskey Kuhmoon. Lähtö huomenna klo 06.00. Alunperäinen tarkoitus oli että olisimme siirtyneet 21.3, mutta vihollisen nopea vetäytyminen aikaan sai tämän muutoksen.
- 18.3.1940 Ilomäen oli otettava osastonsa kanssa vastaan Kankivaara ja sen jälkeen jatkuvasti seurata vihollisten etenemistä valtakunnan rajalle saakka. Vihollisen on poistuttava maasta viimeistään 23.3.1940.
- 20.3.1940 15.30 Saavuimme Kuhmoon, missä majoituimme. Pappilan taloryhmään majoittui Esikuntakomppania ja 8. ja 9.komppania, Moilasen taloon 3.konekiväärikomppania, esikunta Uittoyhdistyksen taloon sekä 7.komppania sen läheisyydessä oleviin taloihin.
- Saunottiin ja levättiin.